PAMERAN SENI RUPA
GALERI HOTEL GARUDA 15 - 20 APRIL 1985
DUABELAS SENIRUPAWAN YOGYA

Bismillah ar-Rahman ar-Rahim.

— O, saya ingin sekali menuntun anak-anak itu, membentuk watak mereka, mengembangkan fikiran mereka yang muda, membina mereka menjadi wanita-wanita masa depan, supaya mereka kelak dapat meneruskan segala yang baik itu. Masyarakat kita pasti akan bahagia kalau wanita-wanitanya mendapat pendidikan yang baik* *- demikianlah ucap Kartini, pendekar yang akan kita peringati hari kelahirannya 21 April mendatang dengan mengetengahkan karya* Sebelas Senirupawan Yogya, *15 - 20 April 1985 di-galeri Hotel Garuda.*

Ciptaan mereka ini telah membersitkan sebagian cetusan Kartini dan tak pelak lagi ikut merangsang pemupukan apresiasi seni yang tumbuh melaraskan rentangan komunikasi batin dalam lingkup transformasi budaya yang pesat amat kita alami.

Akhirul kalam, kepada Pimpinan Hotel Garuda (hotel yang baru saja dibuka dan memadai penunjangan sarana pariwisata daerah ini), Rektor ISI Yogyakarta, Kepala Kanwil Departemen Pendidikan dan Kebudayaan DIY, peminat dan pengunjung yang budiman, saya ucapkan banyak terima-kasih atas keterbukaan bantuan dan hubungan kerjasama yang sungguh menggembirakan, semoga dimasa mendatang akan membuhulkan jalinan pengertian terhadap kegunaan usaha serta kegiatan yang tak kurang-kurangnya mengitari kita kini.

— Oh, combien j'ai très envie de conduire ces filles, leur former le caractère, entraîner leur idée pure, en faire des femmes de l'avenir, pour qu' elles puissent dévellopper ce qu' elles auront appris. Notre société sera heureuse que les femmes obtiennent une éducation convenable* a dit Kartini, l'héroïne du mouvement féminin.

Onze peintres ont l'honneur de célébrer l'anniversaire de Kartini. Leurs tableaux, exposés du 15 au 20 Avril 1985 à l'hôtel Garuda, représentent une partie des idées de Kartini et sans doute réveillent le goût pour l'art qui harmonise la communication spirituelle dans la transformation rapide de notre culture.

Nous remercions la Direction de l'hôtel Garuda, récemment inauguré (qui dispose des facilités touristique satisfaisantes), le Recteur de l'ISI (l'Institut d'Art), l'Autorité locale du ministère de l'Education et le public de Yogyakarta. Nous espérons que de leurs charmant accueil et chaleureuse coopération naîtra une meilleur connaissance de la valeur des activités autour de nous.

Haji Mohammad Saleh *Ketua Lembaga Indonesia-Perancis*
Président de l'Institut Franco-Indonésien

*Toeti Adhitama, Satu Abad Kartini, Sinar Harapan 1979, Jakarta.

Mesdames et Messieurs,

J'aimerais tout d'abord remercier ceux qui par leur travail, leur application et leur esprit inventif ont permis la réalisation de cette manifestation, et ce dans les meilleures conditions possibles.

Que soit egalement-et tout spécialement-rendu hommage aux acteurs de cette exposition; s'il ne fallait retenir qu'une seule qualité à cette diversité stylistique présentée, ce serait celle ci : toutes ces peintures sont vraies. Elles ne trichent pas. Elles sonnent toujours juste pour la seule et bonne raison que leurs auteurs sont sincères.

Je souhaite à tous ceux qui auront la chance de les contempler de retrouver l'émotion et le plaisir créatif qui furent à leur origine.

Alain MICHAUD / Le Directeur du LIP

Ireng Larassa

Sudarmi Djakaria
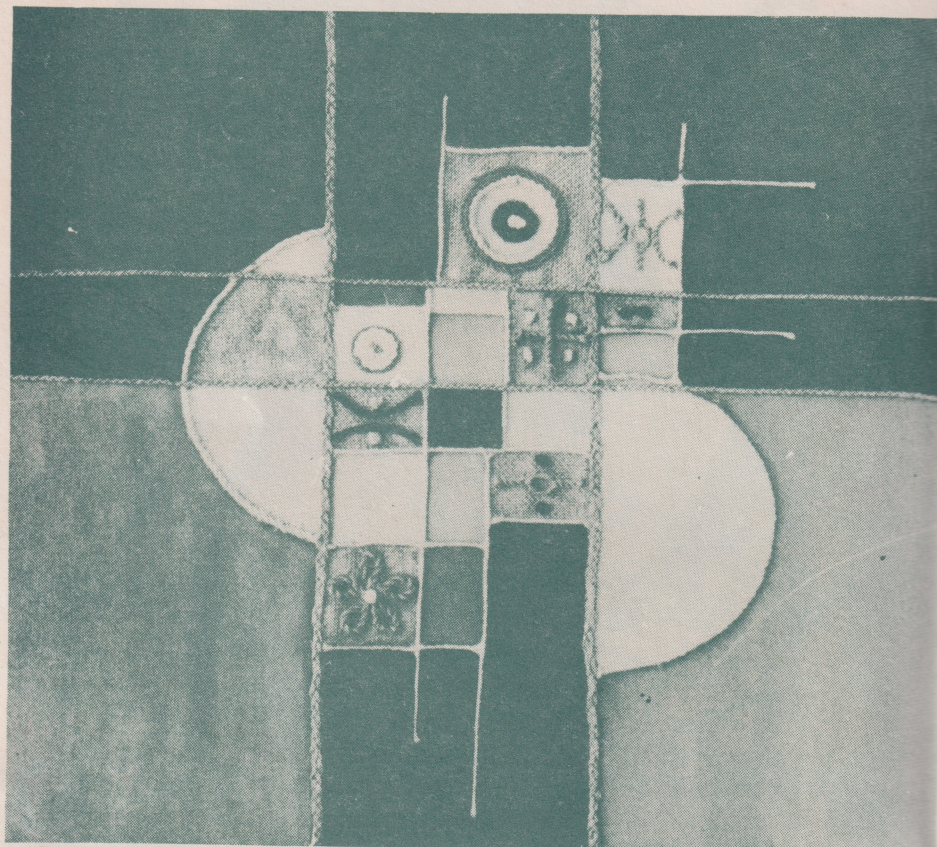
Andini S. Sumaryono

MARYATI AFFANDI

Maryati dilahirkan di Bogor pada tahun 1913. Setelah menyelesaikan pendidikannya di Kloster Jakarta, lalu menikah dengan Affandi tahun 1932. Tahun 1945-55 berdua dengan suaminya keliling India dan Eropa. Pameran pertama tahun 1969. Terhadap karya-karya sulaman Maryati, Affandi memberi komentar : Keunikan karya sulaman Maryati seperti lukisan anak kecil di bawah 10 tahun, padahal karya seorang nenek nenek. Saya iri padanya karena sangatlah sukar untuk orang dewasa melukis bagai anak kecil yang naif ......

Maryati est née en 1913 à Bogor. Après avoir terminé ses études à l'école des soeurs (Kloster) de Jakarta, elle se marie avec Affandi en 1932. De 1949 à 1955 ils font ensemble le tour de l'Inde et de l'Europe. Sa première exposition date 1969. Son mari definit ainsi les oeuvres de sa femme : Les broderies de Maryati ressemblent aux dessins d'un enfant de 10 ans, pourtant c'est l'oeuvre d'une vieille femme. Je suis jaloux d'elle car il est très difficile de retrouver ainsi la naiveté de l'enfance .....

SUDARMI DJAKARIA

Lahir pada tanggal 5 Februari 1929 di Ketawang, Kutoarjo Selatan. Selepas SMA, menggabungkan diri dengan Seniman Indonesia Muda Yogyakarta asuhan Bapak Soedjoyono kemudian dengan Sanggar Selabinangun, asuhan Bapak Harijadi S. Kemudian bergabung dengan Perhimpunan Pelukis Bali, IKAISYO dan HSRI Yogyakarta. Sering pameran bersama SIM Yogyakarta (1956) CITRA di Art Centre (1975-82), Bentara Budaya (1983), IKAISYO Yogyakarta (1984), HSRI di Purna Budaya Yogyakarta (1984).

Elle est née à Ketawang, le 5 février 1929 du Sud de Kutoarjo. Après ses études secondaires, elle rejoint les jeunes artistes de Yogyakarta sous la direction de M. Soedjojono, puis avec le groupe de peintres Selabinangun, dirige par M. Harijadi S, et enfin l'association des peintres balinais, IKAISYO et HSRI de Yogyakarta.

KARTIKA A. KOBERL

Lahir 27 November 1934 di Jakarta. Di Shantiniketan India ia mempelajari bermacam corak artistik. Ke London belajar mematung; di Paris ia menyempurnakan seni budaya baratnya dan di Viena Austria menekuni teknik pengawetan benda seni. Pada tahun 1984 ia menerima beasiswa untuk mengunjungi Itali. Disamping berkali-kali mengikuti pameran bersama dan pameran tunggal iapun mendapat penghargaan diberbagai negara: Medali emas dari Akademi di Italia, Salmomaggiore Terme. (1980), Honorary degree of Master of Painting (1982), Medali emas dari International for Security & Peace di USA (1983), Statua Della Vittoria, Premio Mondiale della Culture Centro Study a Ricecho delle Naziono, di Italia (1983).

Elle est née à Jakarta le 27 novembre 1934. A Shantiniketan, en Inde elle étudie les différents disciplines artistiques. A Londres elle apprend à sculpter; à Paris elle parfait sa culture de l'art occidental et à Vienne s'initie aux techniques de restauration des objets d'art. En 1984 elle reçoit une bourse pour visiter l'Italie.

Kartika A. Kobe

KUSTIYAH E. SUNARSO

Lahir tahun 1935 di Probolinggo (Jawa Timur). Belajar di ASRI Yogyakarta hingga selesai tahun 1957. Banyak mengikuti kegiatan pameran di Yogyakarta, Jakarta, Surabaya, Singapura, Kualalumpur, Jepang dan Kanada. Satu diantara karyanya terpilih untuk mengisi Museum Seni Rupa di Yogyakarta.

Elle est née à Probolinggo, Java Est en 1935. Elle est étudiante à l'Académie des Beaux Arts de Yogyakarta et termina ses études en 1957. Elle a participe à de nombreuses expositions nationales: Yogyakarta, Jakarta, Surabaya, Singapour, Kualalumpur, Japan et Canada. Un de ses tableaux a été choisi pour ètre exposé au musee des Arts à Yogyakarta.

SRI YUNNAH KUNCANA

Lahir di Semarang, 22 Februari 1940. Masa kecilnya di Magelang, yang juga ditinggali pelukis Kartono Yudokusumo. Pendidikan melukis di ASRI ditempuhnya tahun 1958-62 dengan pembimbing yang dikaguminya : Bapak Widayat, Bapak Sudarso dan Bapak Abas Alibasyah. ASRI ditinggalkan untuk menikah dengan Kuncana kemudian menetap di Bali selama tiga tahun. Mengikuti pameran di Banuwati Gallery Jakarta (1975), Pameran Besar Seni Lukis Indonesia Jakarta (1976), Gedung Agung Yogya, (1979), Jakarta (1980).

Elle est née à Semarang, le 22 février 1940. Après avoir passé son enfance à Magelang où habitait le peintre Kartono Yudokusumo, elle poursuit ses études à l'ASRI de 1958 à 1962. Ses artistes préférés sont : M. Widayat, M. Sudarso, M. Abas Alibasyah. Avant de rester à Bali pendant 3 ans elle se marie avec Kuncana.

ANDINI S. SUMARYONO

Lahir 12 Mei 1944 di Tegal. Sejak kecil menekuni kegiatan seni lukis dan belajar di ASRI Yogyakarta. Banyak mengikuti pelbagai pameran senirupa yang diadakan di beberapa kota besar di Indonesia. Alamat : KPR BTN Jatimulyo Baru B 7 Yogyakarta.

Elle est née à Tegal, le 12 mai 1944. Très tôt elle se passionne pour la peinture et s'incrit à l'ASRI de Yogyakarta. Elle a participé à de nombreuses expositions dand les principales villes d'Indonesie. Adresse: KP R BTN Jatimulyo Baru B 7 Yogyakarta.

LARASATI S.SULAIMAN

Lahir di Bantarkawang (Jawa Tengah), November 1934. Semasa mahasiswa menyenangi dunia senirupa dan bergiat diperangkaian bunga Mayasari. Selepas Fakultas Teknologi Pertanian dan Fakultas Filsafat Universitas Gadjah Mada, berkecimpung di bidang pengajaran sembari memantapkan karya senilukisnya. Bersama nyonya Sujatmoko dkk. berpameran di Taman Ismail Marzuki Jakarta 1973. Memenangkan Grand Prix General Monte Carlo Flora 1980, Grand Prix d'Honneurs SFO Paris 1982, pemegang Anugerah Seni DIY 1984. Sekarang Ketua Komisi Senirupa, Dewan Kesenian Yogyakarta dan salah satu Ketua KAGAMA.

Née à Bantarkawang (Java Central), novembre 1934. Quand elle était étudiante, elle se passionnait pour le monde des beauxarts et s'affairait de l'association florale Mayasari. Après ses études à la Faculté de Technologie Agricole et à la Faculté de Philosophie Université Gadjah Mada celle-ci travaille dans le domaine de l'enseignement en approfondissant son oeuvre de peinture. Ensemble avec Mme Sujatmoko et des collegues, elle a fait une exposition à Taman Ismail Marzuki Jakarta 1973. Elle a gagné le Grand Prix Général Monte Carlo Flora 1980, le Grand Prix d'Honneur SFO Paris 1982, elle est détentrice d'Anugerah Seni DIY 1984. Actuellement, Présidente du Comité de Beaux-Arts, Conseil d'art de Yogyakarta et une des présidentes du KAGAMA.

Sri Yunnah Kuncana

Maryati Affandi

Hakikatnya sejak keberadaan manusia, seni sebagai pengucapan bahasa bathin tidak memandang jenis kelamin, maskulin maupun feminin. Dengan demikian perjuangan R.A. Kartini yang mengemukakan bahwa eksistensi manusia dimuka bumi ini baik ia pria maupun wanita adalah sama, dalam artian yang luas. Memang hal itu telah lama tersirat dalam masyarakat Indonesia, tetapi melalui Kartini hal itu dimunculkan dipermukaan bumi Nusantara ini dan diikuti oleh segenap kaum ibu yang ingin emansipasi mantap keberadaannya.

Munculnya duabelas pelukis wanita Yogyakarta yang tergabung dalam HSRI (Himpunan Seni Rupawan Indonesia) dan IKAISYO (Ikatan Keluarga Istri Seni Rupawan Yogyakarta) adalah pertanda sekaligus bukti bahwa pelukis wanita menyadari dan menghayati arti dan hakikat perjuangan Kartini dan seni.

Kepada Lembaga Indonesia - Perancis yang telah menyambut baik tekad dan i'tikad pelukis wanita Yogyakarta untuk memamerkan karyanya di Hotel Garuda, kami sampaikan ucapan terimakasih dan kepada duabelas seni rupawan (wanita) yang kali ini diwakili beberapa karya mereka kami ucapkan selamat berpameran dan sukses.

Kepada penonton, selamat menyaksikan.

Amri Yahya / *Pengurus HSRI*

Kustiyah E. Sunarso

Wahyu Ekowati

IRENG LARAS SARI

Lahir 20 November 1950 di Yogyakarta. Ayahnya seorang pelukis pemahat dan ibunya penari. Setelah belajar di ASRI Yogyakarta ia bergabung dengan Sanggar Selabinangun di Jakarta dan banyak mengikuti pelbagai pameran antara lain, Balai Budaya Jakarta (1977) Kedutaan Besar Italia (1978) dan Gedung Agung Yogyakarta (1979). Karya lewat crayon, permainan coretan serta nuansanya menguakkan kepekaan artistik.

Elle est née le 20 novembre 1950 à Yogya. Son pere ètait peintre sculpteur et sa mère danseuse. Après des études brillantes à l'Academie des Beaux Arts de Yogyakarta elle rejoint Sanggar Selabinangun de Jakarta et participe à de nombreuses expositions. Son travail au crayon, par le jeu des traits et des nuances, exprime particulièrement bien toute sa sensibilité artistique.

NUNUK R. SUNUSMA

Lahir di Surabaya 10 April 1944. Berpendidikan Sekolah Menengah Atas Stella Duce Yogyakarta, kemudian melanjutkan ke ASRI jurusan Seni Dekorasi 19-63-65. Tahun 1970 mulai mengikuti pameran di LIA Surabaya (1980), Yogyakarta (1983), IKAISYO Seni Sono Yogyakarta (1984), HSRI di Purna Budaya Yogyakarta (1985). Kemudian di tahun 1979 ia menetapkan teknik batik sebagai ekspresi ciptaannya. Bersama Sunusma suaminya ia mendirikan galeri Sunuiko *di Ketanggungan NG VII/8 Yogyakarta.*

Elle est née à Surabaya, le 10 avril 1944. Après le SMA Stella Duce de Yogyakarta elle continue ses études à la section décoration de l'Académie des Beaux Arts (de 1963 à 1965). En 1970 elle commence à peindre puis participe rapidement à des expositions nationales : Yogyakarta, Surabaya, Jakarta. En 1979 elle adopte définitivement les techniques du batik comme moyen d'expression. Aidée de son mari Sunusma elle a fondé la galerie Sunuiko *à Ketanggungan NG VII/8 Yogyakarta.*

WIDARUSAMSI

Dilahirkan di Yogyakarta 25 Februari 1947. Setelah lulus SMA Sancta Ursula di Jakarta, ia melanjutkan kuliah di Fakultas Psikologi Universitas Indonesia selama satu tahun. Kemudian ia memutuskan untuk belajar senirupa di ASRI Yogyakarta yang akhirnya memusatkan diri sepenuhnya pada kegemaran melukis. Adalah merupakan harapan untuk menjadikan senirupa sebagai bagian yang menyatu dengan keseluruhan hidupnya. Beberapa pameran diikuti nya di Yogyakarta (1967), Jakarta (1970), Balai Budaya Jakarta (1982) Museum Affandi Yogyakarta (1984).

Elle est née à Yogyakarta le 25 février 1947. Après une scolarité brillante à l'école St Ursula à Jakarta elle s'inscrit à la Faculté de Psychologie UI pendant un an. Puis elle décide d'étudier les Beaux Arts à l'ASRI de Yogyakarta pour enfin se consacrer à sa vocation : la peinture. Son souhait le plus cher est de rendre l'art pictural partie intégrante de sa propre vie.

Widarusamsi

Oki Nilakencana

OKI NILAKENCANA

Lahir di Sukabumi (Jawa Barat), Juni 1961. Belajar melukis dari ayahnya sendiri sejak tahun 1974. Pernah berpameran tunggal di Taman Ismail Marzuki Jakarta dan ikut pameran bersama Jakarta dan Yogyakarta. Mendapatkan penghargaan dari Direktorat Kesenian Jakarta, Goethe Institut, Japan Foundation dan CCF (Centre Culturel Français) Jakarta dan Wakil Presiden RI, Bapak H. Adam Malik.

Né à Sukabumi (Java Ouest), Juni 1961. Apprendre à peindre de son pè re depuis 1974. Elle a organisé une exposition individuelle à Taman Ismail Marzuki Jakarta et a participé à d'autres expositions à Jakarta et à Yogyakarta. Elle à obtenu des certificats (appréciation) du Direktorat Kesenian Jakarta, du Goethe Institute, du Japan Fondation, du Centre Culturel Français à Jakarta et du Vice-President RI, Monsieur Adam Malik.

Larasati S.

Nunuk F

WAHYU EKOWATI

Lahir di Solo, (Jawa Tengah) 2 November 1949, berpendidikan Sekolah Menengah Seni Rupa (SMSR) Yogyakarta 1966-69, dan mendapat penghargaan dari sekolahnya untuk karyanya **Ornamen dan Ilustrasi** *di tahun 1968. Sebelum menetapkan pemusatan diri pada lukisan dan batik ia pernah giat dalam teater* **Sanggar Bambu dan Bengkel Teater** *1968-69. Bersama suaminya Mahyar ia tinggal di Ketanggungan NG VII/91 Yogyakarta.*

Elle est née à Solo, le 2 novembre 1949. Etudiante à l'ASRI de Yogya (1966-69), elle obtient un prix de son école pour son oeuvre **Ornamen dan Ilustrasi** *en 1968. Avant de se consacrer définitivement à la peinture et au batik elle participe aux activités théâtrales du groupe* **Sanggar Bambu et Bengkel Teater** *à 1969. Elle habite avec son mari Mahyar à Ketanggungan NG VII/91 Yogyakarta.*
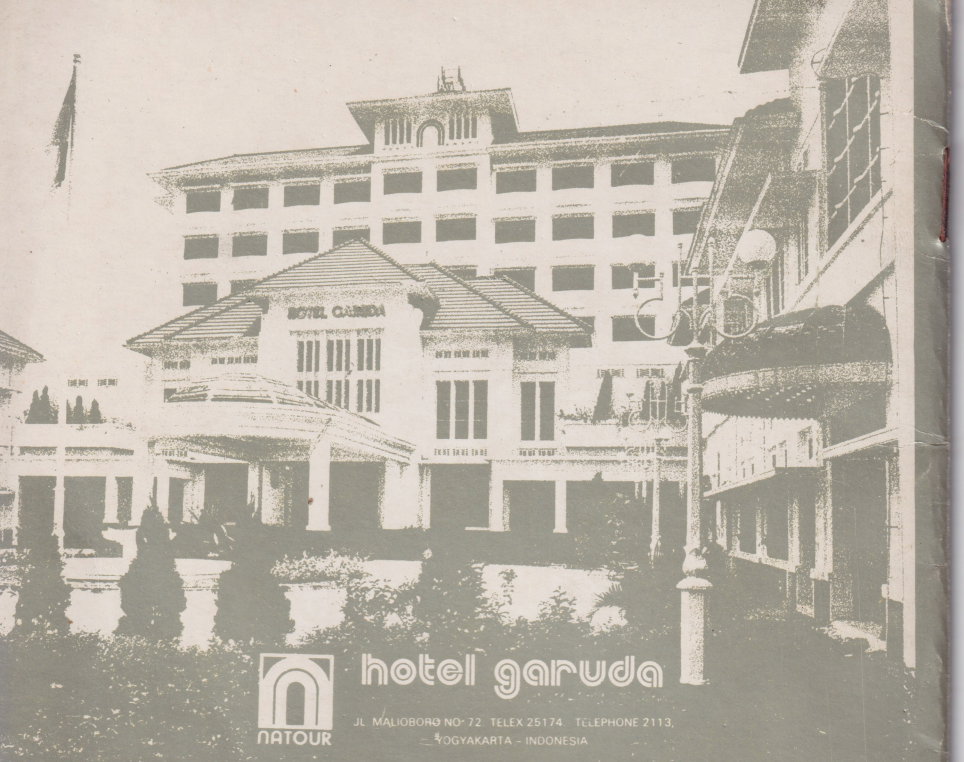
HOTEL GARUDA
hotel garuda
NATOUR
JL. MALIOBORO NO. 72. TELEX 25174. TELEPHONE 2113,
YOGYAKARTA - INDONESIA